

#SUPPORTJUDICIALREFORM – СУДОВА РЕФОРМА В ДІЇ

Іван Міщенко,
керуючий партнер ЮФ Trusted Advisors

Минулий рік став вирішальним для повноцінного запуску судової реформи. Так, було внесено зміни до Конституції України, прийнято нові закони України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя», а також внесено зміни до законодавства в частині виконання судових рішень. Окрім цього, після набрання вищевказаними законами чинності розпочався конкурс до нового Верховного Суду України.

НОВИЙ ВЕРХОВНИЙ СУД

Однією з топових і найрадикальніших змін в розрізі судової реформи є створення нового Верховного суду, який покликаний стати єдиним судом касаційної інстанції та будуватиметься на матеріально-технічних базах вищих спеціалізованих судів і чинного Верховного Суду України. Це забезпечить перехід від чотирьох- до триланкової судової системи, що має вплинути, щонайменше, на швидкість отримання остаточного рішення у справі та виконання основної функції – забезпечення єдності та сталості судової практики.

Конкурс також відповідає амбітній меті створення нового Верховного Суду. Вперше на цю посаду претен-

дують не лише судді (в тому числі перших та апеляційних інстанцій), а ще й науковці та адвокати. Конкурс відбувається за умов надзвичайної відкритості та прозорості: всі співбесіди з кандидатами транслюються наживо в мережі Інтернет, досьє кандидатів викладені на сайті ВККС, а за письмовим тестом та практичним завданням всі охочі могли спостерігати наживо через мережу Інтернет. Кожен кандидат пройшов серйозну перевірку і спробує продемонструвати свої найкращі риси та здібності не лише ВККС, а й суспільству.

ООНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Одним з ключових етапів судової реформи, на нашу думку, є оновлення процесуальних кодексів, яке покликане забезпечити можливість функціонування нового Верховного Суду (перехід до триланкової системи) та гармонізувати всі види судочинства (адміністративного, цивільного та господарського) зі збереженням усіх особливостей і цілей кожного з них.

Незважаючи на те, що процес стає

СУДОЧИНСТВУ ХРОНІЧНО НЕ ВИСТАЧАЄ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ

більш складним та унормованим, його положення покликані внести ясність та визначеність до багатьох процесуальних інститутів, які сьогодні не працюють з тих чи інших причин. Повинні бути запроваджені нові механізми для забезпечення більш швидкого розгляду простих та незначних спорів, якими так перевантажена судова система, а також з метою більш детального та тривалого розгляду справ, які насправді містять у собі спір про право та потребують більшої уваги суду й сторін.

ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЯ ТА ДОБІР СУДДІВ

Дуже важливими змінами, які позитивно вплинуть на реформування судової системи, є запровадження кваліфікаційного оцінювання для всіх чинних суддів – перевірка компетентності, доброчесності, дотримання етичних стандартів та добір суддів на зайняття вакантних посад. Ми впевнені, що такі процедури й відкритість їх проведення відновлять довіру до судової влади.

АДВОКАТСЬКА МОНОПОЛІЯ

Не можна уявити ефективну судову систему без реформування її суміжних інститутів, таких як інститут адвокатури та виконавчого провадження.

Одним з головних питань реформування адвокатури є введення так званої «адвокатської монополії» на представництво сторін у суді. Хоча такі нововведення запроваджуються поступово (у 2017 р. – в судах касаційної інстанції; у 2018 р. – в судах апеляційної інстанції; у 2019 р. – в місцевих судах) та не розповсюджуються на малозначні спори (які законодавчо

ще не визначені), вони вже викликали чимало критики через можливий утиск прав осіб, які не мають адвокатського свідоцтва та права на вільний вибір представника в суді.

Вважаємо, що на прикладі багатьох західних держав, де «адвокатська монополія» була успішно впроваджена раніше, такі зміни будуть позитивно оцінені й у нашій державі, а також підвищать якість послуг з представництва в суді та якість судового процесу. Однак задля успішного впровадження таких змін необхідно, насамперед,

забезпечити доступність та швидкість процедури отримання адвокатських свідоцтв для всіх охочих.

ПРИВАТНІ ВИКОНАВЦІ

Своєрідною новелою українського законодавства минулого року стало запровадження інституту приватних виконавців, покликаного розвантажити державних виконавців. Однією з ключових проблем всієї системи правосуддя в Україні є процес виконання судових рішень, а точніше їх фактичного невиконання (адже ми маємо дуже сумну статистику щодо відсотка реального виконання судових рішень).

Нещодавно перші приватні виконавці отримали свої свідоцтва, а отже, скоро ми матимемо можливість спостерігати за першими результатами їхньої роботи. Очікується, що до кінця 2017 р. кількість приватних виконавців складе 1 тис. осіб. Сподіваємося, це надасть змогу не створити конкуренцію державній виконавчій службі, а ефективно співпрацювати та налагодити систему виконання судових рішень, що має бути основною метою запровадження цього інституту.

ОЧІКУВАННЯ ВІД РЕФОРМИ

Як бачимо, за останній рік судова реформа зробила помітний крок уперед, а цілі, що поставлені на найближче майбутнє, однозначно, можна назвати позитивними. Переконалися, що ми отримуємо хороший результат

у вигляді ефективної та незалежної судової системи з прозорими процедурами на всіх етапах, ustalеними правилами гри, прогнозованими судовими рішеннями та їх ефективним виконанням.

Для мене, як представника адвокатського світу, є щонайменше, три

основні очікування від судової реформи та, зокрема, новоствореного Верховного Суду.

По-перше, підвищення якості правосуддя шляхом поступової, еволюційної зміни судового рішення – основного результату звернення сторін до суду.

По-друге, хочеться сподіватися на відхід від формального підходу у вирішенні правових спорів, який відкриває можливість для численних зловживань, та забезпечення єдності й сталості судової практики. Судочинству хронічно не вистачає інтелектуальної складової. Саме судді повинні бути взірцем інтелектуального наповнення судочинства.

По-третє, хочеться сподіватися на розгляд судом насправді правових спорів та забезпечення інтелектуальної складової судового процесу.

Тільки такі якісні зміни допоможуть зрушити кригу та почати процес поступового відновлення довіри до судової влади України. Залишається лише сподіватися на професіоналізм людей, які залучені до реформування нашого суспільства, та на підтримку державою нових починань.

WHEN IT COMES TO LITIGATION, GO WITH
TRUSTED ADVISORS

+38 (044) 359 06 64 | trustedadvisors.ua | info@trustedadvisors.ua
40/85, Saksahanskohe Str., 5th floor, Kyiv 01033, Ukraine